

НАРАТИВНИЙ СИНТАКСИС ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ Є. ПАШКОВСЬКОГО

У статті обґрунтовано поняття *нарратив* і *нарративний синтаксис* у контексті лінгвістичних досліджень, подано нарративні особливості художніх текстів Є. Пашковського. Доведено, що синтаксична організація нарративу Є. Пашковського зумовлена тяжінням до макросинтаксису – надвеликих речень з ампліфікацією, повтором, полісиндетоном. Висвітлено лінгвостилістичні характеристики порядку слів, авторських типів зв'язків у реченні, критерії вияву оповідача

Ключові слова: нарратив, нарративний синтаксис, художній текст, ампліфікація, повтор, полісиндетон.

Постановка наукової проблеми та її значення. Термін *нарратив* походить від лат. слова *narrare* – оповідати, ознайомлювати і англійського та французького *narrative* – який розповідає історію. У середині ХХ ст. поняття *нарратив* було об'єктом вивчення переважно філософії і літературознавства, зокрема теорії й історії літератури. Протягом останніх десятиліть інтерес до нарративу посилюється через активізацію уваги до художнього тексту як вияву зв'язку між змістом висловлювання та позамовною дійсністю, мовною картиною світу письменника, когнітивно-прагматичною спрямованістю художньої літератури, авторськими модальностями в тексті тощо. Процес проникнення поняття *нарратив* у лінгвістику підтверджують праці з лінгвостилістики, в центрі уваги яких перебувають одиниці формування художнього тексту [1; 2; 6]. Лінгвостилістика та лінгвістика тексту подають тлумачення *нарративу* як ознаки тексту, що передбачає вербалізацію певної історії з проекцією на особу оповідача; мовної презентації події з деталізацією часу і причини (причин), що її детермінували. Американський лінгвіст Вільям Лабов вважає *нарратив* способом «репрезентації минулого досвіду через впорядковані речення, які передають часову послідовність подій» [10, с. 38].

Нарративність пов'язана з текстовими категоріями (темою, сюжетом, фабулою, оповідачем, хронотопом тощо) і мовними елементами, які актуалізують ці категорії у процесі текстотворення. Художня мова з її настановою на естетичному ефекті послуговується цілим комплексом мовних одиниць: лексичних, морфологічних, синтаксичних, словотворчих та ін. Проте в побудові послідовності подій, формуванні часопростору тексту, логічного змісту висловлення мови важливу роль відіграють саме синтаксичні структури – речення, синтагми, періоди тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи нарративу закладено у працях таких сучасних літературознавців і лінгвістів, як В. А. Андреєва, Ролан Барт, Жерар Женетт, А. В. Корольова, Вільям Лабов,

К. А. Марчук, Л. В. Мацевко-Бекерська, А. Л. Палійчук, І. В. Папуша, О. М. Ткачук, Цветан Тодоров, В. І. Тюпа, З. Б. Шелковникова та ін.

Актуальність статті полягає в необхідності розширення поняття *наратив* і *наративний синтаксис* художнього тексту й визначення лінгвостилістичних чинників формування цього явища у прозових текстах Є. Пашковського.

Мета і завдання статті. Мета статті – здійснити лінгвостилістичний аналіз домінантних одиниць наративного синтаксису в художніх прозових текстах Є. Пашковського. Поставлена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: обґрунтування поняття *наратив* як одиниці лінгвістичного дослідження; висвітлення поняття *наративний синтаксис* у контексті вивчення художнього тексту; виявлення лінгвостилістичних функцій ампліфікації, повтору, полісиндетону й інтонаційних характеристик, пов'язаних із порядком слів у прозових текстах Є. Пашковського.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Наратив – глибинне явище мислення людини, універсальна форма народження і відтворення думки, а отже, передачі інформації, що зумовлена потребами щоденного спілкування людського суспільства. Якщо переважна більшість учених звертає увагу на таку ознаку наративу, як сюжетність, подієвість, то французький дослідник Жерар Женетт вважає наративом будь-який текст: «У кожній оповіді вміщені (хоч і перемішані одне з одним, причому і в різних пропорціях), з одного боку, зображення дій і подій, які створюють власне на рачію, а з іншого боку, зображення речей і персонажів як результат того, що називається описом. Оскільки література є зображенням, вона має лише одну модальність – оповідь, яка служить еквівалентом невербальних, а також вербальних подій» [5, с. 60].

Втілення в тексті авторських інтенцій тісно пов'язане наративними формами відтворення світу, способами поєднання слова зі словом, побудовою висловлювань, сполученням речень у тексті, дотриманням або порушенням узвичаєних синтаксичних зв'язків. Мовний світ письменника змодельований через лексику і синтаксис усього художнього твору, які відбивають єдність *стиль – людина*.

Наративна особливість синтаксичної організації тексту роману Є. Пашковського «Щоденний жезл» зумовлена тяжінням мови автора до макросинтаксису, в якому відсутнє членування тексту на абзаци і речення. С. Я. Єрмоленко зазначає: «Лише на перший погляд синтаксис прози Є. Пашковського спонтанний, стихійний, неорганізований, хаотичний, певною мірою деструктивний. Насправді це зовсім не так. За зовнішньою хаотичністю проступає чітка, продумана система з повторами, кульмінаційними рефренами, наскрізними стрижневими поняттями, що як цвяхи вбиваються в свідомість читача, не залишаючи його байдужим» [3, с. 221]. Взаємодіючи з лексичними, словотворчими, морфологічними

засобами, синтаксичні одиниці стають засобом інтенсифікації оповіді, яка пов'язана з категоріями емоційності, тональності, інтонаційної виразності.

Суцільний, майже не структурований на розділи й абзаци текст роману «Щоденний жезл» фіксує багатослівні синтаксичні структури з однорідними членами речення, які формують ампліфікацію – стилістичну фігуру, утворену спеціальним поширенням вислову однотипними мовними одиницями. Кожна з цих одиниць має самостійне значення, а всі разом, функціонуючи у взаємодії, підкреслюють, експресивно посилюють висловлену думку. У мові Є. Пашковського ця стилістична фігура сприяє нагромадженню конкретно-зорових картин. Експресивним засобом підсилення оповіді виступають ампліфіковані присудки, виражені дієсловами, наприклад: **довбало скроні, заламувало підборіддя до плеча і розривало рота невидимим вудилом, але й вило, рехло, захилялося, шипіло, знову вило, як виє німий з одірваним язиком, позбавляло сну, підкидало з нарів так званим станом невсидючості** [3, с. 127].

Макросинтаксис текстів Є. Пашковського з ампліфікованими рядами дієслів стає формальним засобом відтворення вад пострадянського українського суспільства. Формально-синтаксичні засоби нанизування однорідних присудків, взаємодіючи з авторськими новотворами – дієсловами *верлібрився, глибокодумнів* та ін., зниженою розмовною лексикою *квасив, брехав, закабанів* тощо формують негативний мовний образ чиновника, наприклад: *твій боржник [...] продавав вітчизну вагонами, верлібрився, загалом завідував культурою в одному з центрів безкультур'я, з ленініанами на стінах і прохідними вбиральнями, обписаними чорногімняними пальцями під стелю, власногубно надував хмари святкових пузирів, бігав з підносом по коридорах, призначав зустрічі, з підсадною повією виманював гроші в заїжджих, отримував по мордяці, квасив, стругав байстрюків, брехав, держава ж вимагала достойних кадрів і він, за останні три роки не прочитавши і трьох газет, вбережений на слизькому тільки завдяки твоєму підтриму за барки, став політиком, державним радником, дипломатичним працівником, із простої кнурячості закабанів до наглості сікача попереду стада, тепер опікувався позиками з міжнародних фондів, підписував, зустрічав, радив згідно посади до самих верхів, очолював урядові делегації на переговорах, суворів, мужнів, наглів, глибокодумнів чекально, ждав, що ти сам йому привезеш пристойного хабародавця* [9, с. 123].

У мовній картині світу Є. Пашковського найбільшу функціональну активність виявляють ампліфіковані прості присудки, виражені дієсловами. Виразальні можливості дієслів пов'язані з їх специфічними граматичними формами – час, вид, спосіб. Лінгвостилістика дієслова фокусує увагу на категорії часу, яка служить для зв'язку реальної дійсності та її художнього відтворення. Письменник вживає дієслова минулого часу, описуючи події, що відбулись; теперішній час указує на факти, не пов'язані з часовою тривалістю. Теперішній час, що вживається в переносному

значенні, набуває нових конотацій. Так, теперішній історичний час служить для опису минулих подій у формі напруженої розповіді тощо.

Наративний макросинтаксис Є. Пашковського детермінований виразною дієслівністю. Тексти романів письменника з притаманними їм зображальністю, динамізмом подій актуалізують наддовгі речення з ампліфікованими дієсловами недоконаного виду. Вони вказують на максимальний, найповніший вияв дії і означають дію із вказівкою на її необмеження в часі, наприклад: *Примушує **дбати** про побіжне, **приборкувати** конфлікти, **додушувати** страйки, **вводити** єдину євгробейську валюту, **морочити** оптимістичними нісенітницями, **тягнути** з сироти лахмана, **перебиватись** скандальними чутками, **надавати** кредити, **бавитись** ґрунтовними порадами, **давати** пів дулі, **міняти** уряди, **боятись** приходу комуністів, **товстіти** на витворах генної інженерії, **обіцяти**, **підтримувати**, **остерігатись** фашизму, **потрапляти** в засаду на буденних хабарах, **дуріти** від мавпячого крику екранної зірки, **примирювати**, **судити**, **посилати** каральний флот, **знімати** санкції, **піднімати** квоти, **заголюватись** на нудистських пляжах, **муштрувати** олімпійців, **обідати** з принцесою, **ненавидіти** фоторепортерів, **оголошувати** конкурси на кращого гермафродита, всіх **вдовольняти**, **хоронити** своїх мерців, **дивуватися** лютій негоді, **боятись** нежиті, китайців, СНІДу, **обурюватись** черговою вихваткою терористів, **ставати** почесним обивателем власного порогу, **оплакувати** перспективи парникового ефекту, **возити** комп'ютеризованих динозаврів, як цигани привозили на показ лід, **дбати** про супутникові перемови, **захлинатися** в міражах, **пізнавати** щастя простого існування, **вдивлятися** в метаморфози днів, **сумувати** щасливо, куди б не **гребти**, а **запливати** в спогади, **ховатися** в собі так глибоко, що голоси по радіо, ніби з давно прочитаного світу, **бадьоритись**, під стіною радіоактивного урагану, що кривавить виднокіл, пресує хмари і вие так вовчо, так люто, аж на дні розплесканих морів гори здиблюються, як шерсть на загривку – вие і гільйотинить припишклик – під стіною мороку, похитнувшись, **шукати** руками лице і все це **згадувати**: врятують кордони, чисті харчі й дієта [9, с. 25].*

Прагнення письменника до найточнішого і найповнішого відображення художньої дійсності зумовлює поєднання в межах одного мікроконтексту кількох рядів апліфікованих іменників, наприклад: *Чекає **аміназін, забуття, сон, білий простір** посніженого городу в шелесткому кукурудзинні на межах, **дорога, солом'яний натрус** по наїжджених санних слідах, кінські круті **кізяки** з вівсьяними дрібками, по долині **дими** й цілюще калинове **світло** вікон уприсмерку [8, с. 53]; Ти пояснюєш собаці вікові **якості** прози: **сюжет, характерологію, побут опис, метафору, об'єм** невимовленого, стиснутого в подобизну вершин, **принцип**, колись по трактований айсберговим, **знання** всього про все і **перетворення** суті в потаємну, вбережену від епігонства й печерних потрактувань, знакову мову [9, с. 138].*

Саркастична або іронічна тональність авторської оповіді зумовлює нанизування прислівників, які відтворюють внутрішній стан персонажа: *а по коридорах аж синів дух абсолютівки і недешевих закусок, зайти прохально, прибито, розгублено, скоріш півсвідомо, аніж зумисне, завчено вже, і потрапити на приємнопам'ятний рік біловолосого художого полковника з якимось орлиним чи соколиним прізвищем, зайти, щоб отримати один його підпис на проханні направити на медкомісію* [9, с. 129].

Ампліфікація означень реалізує критерій нарративної перспективи письменника – міри охоплення зображуваного світу чи явища, заглиблення у внутрішні ознаки абстрактних понять, скажімо, пострадянської літератури, наприклад: *та й саму літературу розсмикали, як смажену курку, виявляється: є чоловіча, жіноча, модерна, сміхова, сільська, іронічна, ідіотична, глибока, нудна, потокова, урбаністична, асоціативна, національна, компільована, хуторянська, вселюдська, гостропроблемна, філософська, зафольклорена, срібна, беззуба, університетська, не поцінована, повноцінна, відверта, брудна, притонна, бульварна, декадентська і кожен напрям звойовує землю вглиб з живучістю сибірської виразки на скотомогильниках* [9, с. 138]. Авторську модальність фізичного і психічного напруження, психологічного стану творчої людини, для якої неприйнятне середовище тоталітарної держави, передають одиниці макросинтаксису з численними ампліфікованими членами речення. «Вибравши характерний стиль «літописання», Є. Пашковський досягає естетизації синтаксичної форми: його асоціативне мислення вербалізується в нанизаних, «зсуканих в один мотузок» реченнях, і ця форма узгоджується з іншим стилістичним засобом – нанизуванням однорідних членів речення, що утворюють фігуру ампліфікації. [...] нанизуючи численні слова, кількісно необмежені реченнєві структури в цілісні ритміко-інтонаційні змістові одиниці, він прагне доказовості, переконливості, врешті, всеохопності часосвіту» [3, с. 222].

При іменникових однорідних членах речення в центр уваги читача потрапляє певне поєднання близьких між собою осіб чи однотипних за якоюсь ознакою предметів. За наявності ампліфікованих прикметників у межах одного речення увага сконцентрована на статичності, описовості з актуалізацією певних рис людини чи предмета, а наявність у реченні дієслівної однорідності наповнює зміст тексту подієвістю, динамікою, енергією руху. Отже, семантико-синтаксична однорідність як формальний вияв ампліфікації, вирізняючись інтонаційно, завжди по-особливому розгортає зміст висловлювання, створює ідіостилістичну ознаку нарративу письменника.

Орієнтація авторської комунікації Є. Пашковського на емоції читача, підтверджена численними повторами – стилістичними фігурами, утвореними спеціальним нагромадженням певних мовних елементів у вигляді їх повторного вживання в одному висловлюванні, наприклад: *Товстокорі, бурями ламані верби в чорних блискавках неживих верховіть,*

яре сонце над молодими житами – однолітки шляху, що річкою вічності **тік** сухопутно до моря: і щодень, і щоніч чулось дзенькання збруї, ремігання волів, сонні викрики п'яних людей по розбійницьких засідках, **тік**, стираючи долі й привільні пісні, сніжну куряву й лист після кожної осені, **тік**, не міняючи русла упродовж віків, однаково сумирний, сумний, в сивих космах пилуги і сонця [8, с. 68-69]. В авторській оповіді повтор дієслів посилює виражену в художньому контексті тривалість дії, її багаторазовість та послідовність. Повтори означень, які увиразнюють мовний образ, надають контексту зорової конкретики, наприклад: *Стояло літо з **високим** сонцем, з **високим** небом, з **високими** надіями* [8, с. 101].

Мовне портретування персонажів, відображення динамічних подій у житті людини побудоване на прислівникових повторах, наприклад: ***Ніколи** в головах дядьків не ворушилося стільки думок, **ніколи** не були так забиті худобою ярмарки, як тепер* [9, с. 20]. Повтор сприяє відображенню зворушливих моментів у житті людини, стану збудження, підвищеного емоційного реагування на щось. Здебільшого повтор супроводжений підвищеним інтонуванням, зокрема вигуківим, наприклад: *Болем віддається **кожний** крок, **кожний** спомин, **кожна** риска на її обличчі!* [8, с. 12]; *ти нудивсь **цим** містом, **цими** розмистецькими покручами шакала й зайця, **цими** обов'язками розносити на собі вкаголених, **цими** піснями балачками, **цими** пробудженнями від дрижаків і протягів на підлозі в якогось художника* [7, с. 157-158].

Активізація повтору не лише окремих слів, а й висловлювань ставить акцент на словесних рядах, маркованих авторською експресією, створює уповільнений ритм оповіді, наприклад: *вона думала «**вже** осінь, **вже** глупа **осінь**, **вже** до весни не відтане й не відтепліє»* [8, с. 19]; ***За три хвилини** подумки побачити ніч у листопадових оцвітах полум'я, осінь, сліпучу заметіль айстр по горідчику, притулену до стріхи косу в зелених налипах вздовж під пругом, **за три хвилини** поцілувати медово пахнучі руки батька-пасічника, захватись очима в теплий комір кухвайки, що пахла силосом на матеріному плечі, трічі поцілувати зіщулену жінку, втишити на руках зарюмсаного сина з головою, поквецяною йодом після ручної машинки, **за три хвилини** покаятись перед Данилом, якого прилюдно облаяв за гармидер на току* [8, с. 52]. Повтор словоформи, словосполучення чи речення є порушенням синтагматичного ланцюга і вже за цією однією структурною особливістю має змогу перетворитися в експресивний синтаксичний прийом.

Роздуми Є. Пашковського – це міні-тексти, які розгорнені як спогад про минуле, як кадри історії, віддалені у просторі і часі, контаміновані авторськими асоціаціями. Структурування авторського наративу в таких роздумах реалізоване за допомогою безсполучникової форми нанизування простих речень і повторюваного вставного слова, наприклад: ***Може**, розсипаним сухим волоссям обтирала находжені, пустельно засмагли ноги, **може**, з потерпілими біду амазонками звабливо намовляла скіфських*

парубків гнати за Дон, **може**, пучками загашувала тривожні свічки в узголів'ї Мазепи; **може**, вік Анни – тисячолітня осінь, де чоловічі тіні млинкують змервленим листям над прірвою? [8, с. 101].

Повтор з формальним розвитком – мовний маркер емоційного нарративу, форма репрезентації особистісного сприймання (чи навіть – несприймання) явищ пострадянського суспільства, наприклад: далі лишався **бруд і мікробство виродження**, але й це хтось мусив зазначити; **бруд і звироднячення**, привдягнені в хитрі теорійки, в хіхоньки й хахоньки, в сміхову й іронічну закультуреність [...], **бруд і звироднілість**, припудрені розкутістю, легкознайством і підленькою такою облесністю й хтивими бісиками в зіницях, **бруд і звиродження** [9, с. 172].

Синтаксичні конструкції з повторюваним прийменником з, взаємодіючи з лексикою на позначення побутових понять, формують контексти, які вербалізують авторське бачення життя пострадянського чиновника, створюють семантично і стилістично розгорнений образ, наприклад: **з повільністю годинникових трибів робити час і гроші з нічого, з святої простоти, з гойдання маятників, з розтискання пружин, з повернених процентів, з державних банкрутств, з прокляття тим, хто відмовляється вчасно платити, з вдивляння циферблатного ока в нікуди, в незмигну циклопічну ніч, з передиху однієї шестерні за рахунок іншої, з розпачливих інфляцій, з інвестиційних благань, з млявих напівспаралітнених підйомів виробництва, з інвалідних колясок, подарованих жебракам, щоб заробляли, як рікші, на підтримку скелетного тіла, з цокання й цокання, з доторків металу об метал, з перекочування незримого колеса в банківські нулі до неба** [9, с. 136]; **Робилося затишно, і вона ховала під лаву ноги в розчалапаних бурках; за вічно скреслими відстійниками, за сірим цвинтарем, за купою трухлих шпал, за ліхтарем у руці зчіплювача на приступці товарняка, за тюрмою стрімко ріс шпиль вокзалу з цибулястим годинником** [7, с. 149]; **Вогняне олово марень, що розламували череп, нехай пролеться божевільним дощем на рубероїдну покрівель, на облизані котами помийні відра на сходах бараків, на низку солодких перчин над одвериною погрібника, на ситого гайворона на антені, на спокусливу жовклість сухих очеретів, на місячне віддзеркалення** [8, с. 104].

Полісиндетон єднальних і розділових сполучників увиразнює семантику однорідних підметів. Таке вживання однорідності забезпечує власну манеру оповіді письменника, бо при цьому нагромаджена одноплановість деяких елементів висловлюваного, увага читача повертається до однотипних реалій – осіб, явищ, дій, ознак, обставин, ситуацій, наприклад: **Лет синьокрилої бабки над густим вересом по галявині, і яблука на голках їжака під яблунею-дичкою, і погризені білкою червоноголовці в насінинах посліду, і гола рудозна обгородженого воринами поля в сірих кавалках міндобрива, і почорніле осинове листя в ступаках лося на просіці, і приземистий чорничник, і пісня пастуха, котрий, сидючи під стіжком, обцюює липове поліно** [8, с. 24]; **Довго лежала, не відриваючи**

голови від подушки – *і сон, і минуле, і сльози, висихаючи, покидали її* [8, с. 20]; *Сни закипали віхолами – ні стріха в зелених наростах моху, ні масляки в золотих капках масла спідсходу, ні серпневе курище за буланями кіньми, ні терпкий холод ночей на узліску, ні спогади, ні сумніви не могли вийти з зашпорів збайдужіння* [8, с. 99].

Наративна стратегія письменника пов'язана з оказіональними типами зв'язків слів у реченні. Тексти Є. Пашковського фіксують синтаксичну модель *підмет + неузгоджене означення* як форму створення мовного портрета персонажа, наприклад: *Надя в білій сукенці з нарукавниками-ліхтариками і Лариса в синій блузці, у вельветових джинсах поспішали парком по вулиці* [8, с. 54]. В окремих контекстах узвичаєний порядок слів порушений препозитивною позицією неузгодженого означення, наприклад: *Чорноволоса в білому плащі жінка навкіс перейшла вулицю* [8, с. 15]. Активною синтаксичною формою мови Є. Пашковського виступають речення з однорідними узгодженими і неузгодженими означеннями, наприклад: *Анна згадала, як худий, розгублений на обличчі Іван в обстріпаному на кишнях плащі та сивобородий німий його батько в капроновому капелюсі провулком, зрїбаючи солом'яну потерть, несли на палиці валізу на мідних зацібках* [8, с. 22].

Синтаксичний засіб вираження ознаки – постпозиція однорідних означень, наприклад: *тепер тобі трапився протилежний тип, підозрілий, садюжний, непроникно лютий* [9, с. 131]; *то розказував свою оказію психіатрові, млявому, опецькуватому знужденним сидінням у кабінеті завбільшки з пенал* [9, с. 130].

Синтаксис наративу письменника представлений структурами із зачинами у формі обставини місця або часу, вираженої переважно іменниками, рідше – прислівниками, наприклад: *Взимку, страхаючись забути розповіді Михайла, перечитувала листа* [7, с. 187]; *На стільці обік батареї сохла поштарська сумка, на шафі жовтіли надувні іграшки* [7, с. 181]; *На Райдушному царювала тиша* [8, с. 6]; *Ранком Нового року я йшов до лисячих нір* [9, с. 46].

Критерій вияву оповідача в тексті пов'язаний із граматичною формою його вираження. «Думка, народжуючись, втілюється в певній мовній формі; вона не існує окремо, щоб до неї добирався той чи інший стильовий «одяг»; вона відразу народжується як стилістично окреслене, призначене для конкретної сфери спілкування, зумовлене комунікативною метою висловлення» [4, с. 119]. Формальна особливість наративу Є. Пашковського в романі «Щоденний жезл» – вживання в зачинах оповідей форми другої особи займенника замість першої, також вживання майбутнього часу дієслів замість минулого. Автобіографічні контексти роману переважно починаються підметом, вираженим займенником *ти*, наприклад: *Ти вертатимеш додому електричкою; ні діда, ні Миколи вже давно нема* [9, с. 147]; *Ти не зміниш дитинного голосу, викликаного з п'тьми*

для любові й уславлення животворності Слова [9, с. 339]; **Т**и знов у місті – у бетонній клітці [9, с. 239].

Механізм вербалізації нарративу як специфічної авторської стратегії текстотворення найбільш виразно демонструє синтаксичний рівень, елементи синтаксичної будови мови письменника.

Висновки й перспективи досліджень. Лінгвостилістичні і текстотворчі функції нарративного синтаксису творів Є. Пашковського полягають у різноманітності побудови і стилістичної семантики синтаксичних елементів. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в репрезентації лінгвостилістичних параметрів інших одиниць нарративного синтаксису письменника: періодів, синтагм, когезії тощо.

Список використаної літератури

1. Андреева В. А. Литературный нарратив: когнитивные аспекты текстовой семантики, грамматики, поэтики / В. А. Андреева. – Тюмень : Вектор-бук, 2004. – 244 с.
2. Голикова Т. А. Теория текста / Т. А. Голиков. – Москва – Берлин : Директ – Медиа, 2015. – 310 с.
3. Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури / С. Я. Єрмоленко. – Київ : Інститут української мови НАН України, 2009. – 352 с.
4. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика / С. Я. Єрмоленко. – Київ : Наукова думка, 1982. – 210 с.
5. Женетт Жерар. Границы повествовательности / Ж. Женетт // Женетт Жерар. Фигуры. Работы по поэтике. – Москва : Изд-во им. Сабашниковых. 2998. – Т. 1. – С. 60–281.
6. Корольова А. В. Мовна система як реалізація процесів концептуалізації та категоризації навколишнього світу : [монографія] / А. В. Корольова. – Київ : Гілея, 2012. – 200 с.
7. Пашковський Євген. Безодня / Є. Пашковський // Пашковський Є. Безодня: Романи. – Львів : ЛА «Піраміда», 205. – С. 133–268.
8. Пашковський Євген. Свято / Є Пашковський // Пашковський Є. Безодня: Романи. – Львів : ЛА «Піраміда», 205. – С. 3–132.
9. Пашковський Євген. Щоденний жезл: Роман-есеї. Львів : ЛА «Піраміда», 2011. 424 с.
10. Labov W., Waletzky J. Narrative analysis: Oral versions of personal experience / W. Labov, J. Waletzky // Essays on the verbal and visual arts. – Seattle, WA: University of Washington Press, 1967. – P. 12–44.

Голоух Лариса. Нарративный синтаксис прозаических текстов Е. Пашковского.

Статья посвящена понятию нарратив в аспекте лингвостилистики и лингвистики художественного текста. Исследуется нарративный синтаксис Е. Пашковского: наиболее употребляемые синтаксические единицы, повествовательная структура и ее роль в формировании текста. Акцентируется внимание на понятиях семантики динамичности и интенции автора. Установлено, что особенностью индивидуального стиля Е. Пашковского является тяготение к макросинтаксису – сверхдлинным предложениям, многословным структурам. Среди них рассмотрены амплификация, повтор, полисиндетон. Нарративный синтаксис писателя базируется на амплификации сказуемых, подлежащих, обстоятельств, определений, а также целых выражений (фраз). Зафиксированы повтор слов и повтор с формальным развитием. Установлено, что полисиндетон подчеркивает стилистическую семантику однородных подлежащих. Нарративная стратегия Е. Пашковского связана с авторскими типами связи слов в

предложения: подлежащее и несогласованное определение, постпозиция однородных определений.

Ключевые слова: нарратив, нарративный синтаксис, художественный текст, амплификация, повтор, полисиндетон,

Holojiukh Larysa. The Narrative Syntax of E. Pashkovskiy's Prosaic Texts. The article elucidates the notion of narrative in terms of linguostylistics and literary text linguistics. The emphasis is laid on the case study of the narrative syntax in the works by E. Pashkovskiy, particularly the most frequently used syntactic units and the peculiarities of the narrative structure including its role in the text creation. Attention is focused on revealing the dynamism and the author's intentions semantics. The key findings of the study prove that the peculiarity of E. Pashkovskiy's individual style is his unalterable commitment to macrosyntax – superlong sentences, multi-word structures. The author's most preferential syntactical devices are amplification, repetitions, polysyndeton. The narrative syntax of the writer is based on the amplification of the predicates, subjects, adverbial modifiers, attributes, and repetitions of set expressions or phrases. It has been revealed that polysyndeton emphasizes the stylistic semantics of homogeneous subjects. E. Pashkovskiy's narrative strategy is related to the author's individual type of word interconnections in the sentence: the subject and mismatching form of attribute, the postposition of homogeneous attributes.

Key words: narrative text, narrative syntax, literary text, amplification, repetition, polysyndeton.

Стаття надійшла до редколегії 12.09.2017